I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

RESOLUTSIOONID

NÕUKOGU

Nõukogu resolutsioon täiskasvanuhariduse uuendatud Euroopa tegevuskava kohta

(2011/C 372/01)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

ARVESTADES JÄRGMIST:

Euroopa 2020. aasta strateegias aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu tagamiseks tunnistatakse, et elukestev õpe ja oskuste arendamine on praeguse majanduskriisi, elanikkonna vananemise ja Euroopa Liidu laiema majandus- ja sotsiaalstrateegia küsimuste lahendamise peamised elemendid.

Kriis on esile tõstnud peamise rolli, mida täiskasvanuharidus [1] võib etendada *Euroopa 2020. aasta strateegia* eesmärkide saavutamisel, võimaldades täiskasvanutel, eelkõige madala kvalifikatsiooniga ja eakamatel töötajatel, parandada oma võimet kohanduda muudatustega tööturul ja ühiskonnas. Täiskasvanuharidus pakub võimalusi töötusest, ümberkorraldustest ja karjääriga seotud üleminekutest mõjutatud isikute oskuste täiendamiseks ja ümberõppeks, aidates samuti oluliselt kaasa sotsiaalsele kaasamisele, kodanikuaktiivsusele ja isiklikule arengule;

NING VÕTTES ARVESSE

1. Euroopa Parlamendi 16. jaanuari 2008. aasta resolutsiooni täiskasvanuhariduse kohta *„Kunagi ei ole hilja õppida"*, milles soovitatakse liikmesriikidel edendada teadmiste omandamist ning töötada välja elukestva õppe kultuur, eelkõige viies ellu sellist sooliselt neutraalset poliitikat, mille eesmärk on muuta täiskasvanuharidus atraktiivsemaks, kättesaadavamaks ja tõhusamaks;

2. nõukogu 2008. aasta mai järeldusi [2] täiskasvanuhariduse kohta, milles kehtestatakse esmakordselt rida ühiseid prioriteete täiskasvanuhariduse sektori jaoks, sillutatakse teed tihedamaks koostööks Euroopas eri sidusrühmade vahel ning kavandatakse rida konkreetseid meetmeid aastateks 2008–2010 (edaspidi „tegevuskava"), mille eesmärk on osaluse suurendamine ja täiskasvanuhariduse kvaliteedi parandamine;

3. nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate 21. novembri 2008. aasta resolutsiooni „Elukestva nõustamise parem integreerimine elukestva õppe strateegiatesse", milles rõhutatakse nõustamise tähtsust jätkuva protsessina, mis aitab inimestel sõltumata nende vanusest ja eluetapist määrata kindlaks oma võimed, oskused ja huvid, langetada õpingute, koolituse ja töötamisega seotud otsuseid ning kujundada oma elu hariduse, koolituse, töö ja muus vallas;

4. nõukogu 12. mai 2009. aasta järeldusi, [3] milles kehtestatakse strateegiline raamistik üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal („ET 2020"), mis on täielikult kooskõlas *Euroopa 2020. aasta strateegiaga* ning mille neli eesmärki, mis on seotud elukestva õppe ja liikuvuse, kvaliteedi ja tõhususe, võrdsuse, sotsiaalse ühtekuuluvuse ja kodanikuaktiivsuse, samuti loovuse ja innovatsiooniga, on täiskasvanuhariduse seisukohalt võrdselt olulised;

5. nõukogu ja komisjoni 2010. aasta ühist eduaruannet töökava „Haridus ja koolitus 2010" rakendamise kohta, [4] milles rõhutatakse, et täiskasvanuhariduses on samuti oluline hõlmata kõik võtmepädevused, ning märgitakse, et eriti keeruline ülesanne on tagada, et kõik õppijad, sealhulgas täiskasvanuhariduses osalejad, saaksid kasu innovatiivsetest õppemeetoditest;

6. *Euroopa 2020. aasta strateegia* juhtalgatusi:

— *uute oskuste ja töökohtade tegevuskava*, milles esitatakse liikmesriikidele üleskutse tagada oskuste omandamine edasiseks õppimiseks ja tööturul toimetulemiseks üld-, kutse- ja kõrgema hariduse ning täiskasvanuhariduse kaudu;

[1] Käesolevas dokumendis hõlmab mõiste „täiskasvanuharidus" kõiki formaalse, mitteformaalse ja informaalse õppega seotud tegevusi nii üld- kui ka kutsehariduse tasandil, mida täiskasvanud teostavad pärast esmase hariduse omandamist ja koolituse läbimist.

[2] ELT C 140, 6.6.2008, lk 10.

[3] ELT C 119, 28.5.2009, lk 2.

[4] ELT C 117, 6.5.2010, lk 1.

— *vaesuse vastu võitlemise Euroopa tegevusprogramm*, milles tehakse ettepanek arendada innovatiivset haridust puudust kannatavate kogukondade jaoks, et anda vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse käes kannatavatele inimestele võimalus elada väärikalt ja osaleda aktiivselt ühiskonnaelus;

— *juhtalgatus „Innovatiivne liit"*, milles edendatakse tipptasemel haridust ja oskuste arendamist, et tagada toodete, teenuste ja ärimudelite innovatsiooniga seotud tulevane majanduskasv vananeva rahvastiku ja tugeva konkurentsisurvega silmitsi seisvas Euroopas;

7. nõukogu 11. mai 2010. aasta järeldusi hariduse ja koolituse sotsiaalse mõõtme kohta, [1] milles märgitakse, et juurdepääsu laiendamine täiskasvanuharidusele võib luua uusi aktiivse kaasamise ja tugevdatud sotsiaalse osaluse võimalusi;

8. nõukogu 21. oktoobri 2010. aasta otsust liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta, [2] milles püütakse edendada tõhusaid stiimuleid nii töökohta omavate kui töötute isikute elukestvaks õppeks, „tagades sellega igale täiskasvanule võimaluse ümberõppeks või oma kvalifikatsiooni tõstmiseks";

9. nõukogu 18.–19. novembri 2010. aasta järeldusi Euroopa tõhustatud koostöö prioriteetide kohta kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas, [3] milles innustatakse aktiivselt suurendama individuaalset osalemist kutsehariduse ja -koolituse jätkamisel, suurendama investeeringuid inimressursside arendamisse, ettevõttesisesesse koolitusse ja töökohal pakutavasse väljaõppesse ning koolitusasutusi ja tööandjaid tihedamat koostööd tegema, eelkõige madala kvalifikatsiooniga töötajate koolitamisel;

TERVITAB ASJAOLU, ET

alustatud on tööd kõigis 2008.–2010. aasta tegevuskava prioriteetsetes valdkondades, kuigi igas riigis erineva kiirusega:

— täiskasvanuhariduse reformid on üha enam seotud hariduse ja koolituse üldise arenguga, eelkõige riiklike kvalifikatsiooniraamistike ja elukestva õppe strateegiate väljatöötamisega;

— kvaliteedi tagamine on tõusnud täiskasvanuhariduses oluliseks küsimuseks ning jõupingutusi tehakse täiskasvanuharidusele spetsialiseerunud õpetajate ametiprofiili väljatöötamiseks ja nende koolitamiseks, täiskasvanuhariduse pakkujate akrediteerimiseks ning täiskasvanute nõustamise teenuste parandamiseks;

— teavitustegevus ja õppimisvõimalused on üha enam suunatud kõige madalama kvalifikatsiooniga isikutele, andes neile seega paremad võimalused tööellu ja ühiskonda integreerumiseks;

— mitteformaalset ja informaalset õpet, mida kasutatakse palju täiskasvanuhariduse puhul, tunnustatakse ja valideeritakse üha sagedamini, kuid valideerimisvõimaluste kasutamine on veel sageli liiga aeglane;

— alustatud on täiskasvanuhariduse sektori järelevalve parandamist;

TUNNISTAB SIISKI, ET

majanduskriisi lühi- ja pikaajaliste tagajärgedega toimetulekuks peavad täiskasvanud korrapäraselt parandama oma isiklikke ja kutseoskusi ja pädevusi. Arvestades praegust ebastabiilsust tööturul ja vajadust vähendada sotsiaalse tõrjutuse riski, kehtib see eelkõige väheste oskuste ja madala kvalifikatsiooniga töötajate kohta. Siiski saavad elukestvast õppest olulist kasu kõik täiskasvanud, ka kõrgelt kvalifitseeritud.

Sellest hoolimata valitseb üha suurem üksmeel selles, et täiskasvanuharidus on praegu kõige nõrgem lüli riikide elukestva õppe süsteemide väljatöötamises. Täiskasvanuhariduses osalemine on jätkuvalt vähenenud – 2005. aasta 9,8 protsendilt 25–64-aastaste seas vaid 9,1 protsendini 2010. aastal, muutes seega „ET 2020" suurendatud eesmärgi (15 protsenti 2020. aastaks) veelgi suuremaks väljakutseks. Seega vajavad tähelepanu sellised takistused nagu vähene motiveeritus ja hooldusvõimaluste puudumine, mis aitaksid naistel ja meestel pere ja tööga seotud kohustusi õppetööga ühitada.

Nagu ka muudes sektorites, tuleks täiskasvanuhariduses omaks võtta selline poliitika, mis põhineb õpitulemustel, kus iseseisev õppija on kesksel kohal, olenemata sellest, kus ta õpib – tööl, kodus, kohalikus kogukonnas, vabatahtlike tegevuste käigus või haridus- või koolitusasutuses –, ning selleks tuleks töötada välja vajalik mitmetahuline juhtimismudel.

Selleks, et saavutada täiskasvanuhariduse sektor, mis on võimeline toetama *Euroopa 2020. aasta strateegiat*, tuleb veel palju ära teha seoses tõhusa ja tulemusliku rahastamisega; seoses uue võimaluse andmise ja selliste põhioskuste omandamisega nagu kirja- ja arvutusoskus, aga ka digitaalne kirjaoskus; seoses sisserännanutele, haridussüsteemist varakult lahkunutele, noortele inimestele, kes ei omanda haridust, ei tööta ega osale koolitusel, ning puuetega inimestele ja eakamatele täiskasvanutele suunatud haridusega; ja seoses koostööga tööandjate, sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonnaga.

Tegevuskava rakendamine on samuti esile tõstnud raskused seoses täiskasvanuhariduse sektori piisava jälgimisega, kuna puuduvad piisavad statistilised andmed ega toimu poliitikameetmete hindamist. Tõenditel põhinev poliitikakujundamine täiskasvanuhariduse valdkonnas nõuab põhjalikke ja võrreldavaid andmeid täiskasvanuhariduse kõigi põhiaspektide kohta, tõhusaid järelevalvesüsteeme ja koostööd erinevate asutuste vahel ning kvaliteetset teadustegevust;

[1] ELT C 135, 26.5.2010, lk 2.
[2] ELT L 308, 24.11.2010, lk 46.
[3] ELT C 324, 1.12.2010, lk 5.

ON SEISUKOHAL, ET

elukestev õpe hõlmab õppimist alates eelkoolieast kuni pensionieani [1]. Täiskasvanuharidus on elukestva õppe oluline element ning hõlmab kõiki formaalse, mitteformaalse ja informaalse õppega seotud tegevusi nii üld- kui ka kutsehariduse tasandil, mida täiskasvanud teostavad pärast esmase hariduse omandamist ja koolituse läbimist.

Selleks, et arendada edasi 2008.–2010. aasta tegevuskava saavutusi, täiendades samas olemasolevaid poliitilisi algatusi koolihariduse, kõrghariduse (Bologna protsess) ning kutsehariduse ja -koolituse (Kopenhaageni protsess) valdkonnas, on vaja täiskasvanuhariduse uuendatud Euroopa tegevuskava, mille eesmärk on võimaldada kõigil täiskasvanutel arendada ja parandada oma oskusi ja pädevusi kogu elu jooksul.

Täiskasvanuharidus saab anda olulise panuse *Euroopa 2020. aasta strateegia* eesmärkide saavutamisse seoses haridus- ja koolitussüsteemist varakult lahkunute osakaalu vähendamisega alla 10 protsendi. Erilist tähelepanu tuleks vastavalt pöörata *Euroopa 2020. aasta strateegia* sihtrühmaks olevate rohkearvuliste madala kvalifikatsiooniga eurooplaste oskuste ja pädevuste parandamisele, alustades kirja- ja arvutusoskusest ning uut võimalust pakkuvate meetmetest, mis on tööks ja eluks vajalike oskuste täiendamise eelduseks. Põhioskuste omandamine, mis on elukestvaks õppeks vajalike võtmepädevuste arendamise alustalaks, [2] haridussüsteemist varakult lahkumise probleemi käsitlemine [3] ja selliste küsimuste lahendamine nagu sisserännanute, romide ja ebasoodsas olukorras olevate rühmade haridus ja sotsiaalne kaasatus, nõuavad kooskõlastatud tegevust nii koolikui täiskasvanuhariduse valdkonnas.

Samal ajal tuleks tunnustada ja toetada olulist panust, mille täiskasvanuharidus saab majanduse arengusse anda, suurendades tööviljakust, konkurentsivõimet, loovust, innovatiivsust ja ettevõtlikkust.

Sellega seoses on vaja märkimisväärselt suurendada ka jõupingutusi, et saavutada *Euroopa 2020. aasta strateegias* seatud eesmärk, mille kohaselt vähemalt 40 protsenti noortest täiskasvanutest omandavad kolmanda taseme või sellega samaväärse hariduse. Selle väljakutsega toimetulek aitaks arendada konkurentsivõimelist majandust, mis põhineb teadmistel ja innovatsioonil ning kasutab täielikult oma ressursse ja inimkapitali;

SEETÕTTU KUTSUB ÜLES

vastu võtma täiskasvanuhariduse uuendatud Euroopa tegevuskava, milles jätkatakse, täiendatakse ja konsolideeritakse tegevust täiskasvanuhariduse valdkonnas nelja strateegilise eesmärgi kohaselt, mis on nõukogu poolt kindlaks määratud strateegilises raamistikus „ET 2020". Kuigi tegevuskavas keskendutakse esialgu ajavahemikule 2012–2014 (vt käesoleva dokumendi lisa), tuleks seda vaadelda täiskasvanuhariduse pikemaajalise visioonina, mille abil püütakse 2020. aastani kestva ajavahemiku jooksul rõhutada kõnealuse sektori tähtsust üldiselt ning täpsemalt eesmärgiga

i) suurendada täiskasvanute võimalusi (olenemata nende soost ning isiklikest ja perekondlikest asjaoludest) juurdepääsuks kvaliteetsetele õppimisvõimalustele kogu nende eluea jooksul, et edendada nende isiklikku ja tööalast arengut, suurendada mõjuvõimu, kohanemisvõimet, tööalast konkurentsivõimet ja aktiivset osalemist ühiskonnaelus;

ii) arendada välja uus lähenemisviis täiskasvanuharidusele ja -koolitusele, milles keskendutakse õpitulemustele ja iseseisvusele;

iii) suurendada täiskasvanute teadlikkust, et õppimine on elukestev tegevus, mida nad peaksid korrapäraselt jätkama kogu elu jooksul ning eelkõige töötu oleku või karjääriga seotud üleminekute ajal;

iv) soodustada tõhusate elukestva nõustamise süsteemide, samuti mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimiseks ettenähtud integreeritud süsteemide väljatöötamist;

v) tagada täiskasvanute jaoks laiaulatuslik kvaliteetne formaalne ja mitteformaalne haridus ja koolitus, mis on suunatud põhioskuste omandamisele või annab võimaluse kvalifikatsiooni saamiseks Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku kõigil tasanditel ning mida toetavad kodanikuühiskond ja sotsiaalpartnerid, samuti kohalikud omavalitsused;

vi) tagada täiskasvanute erinevatele koolitusvajadustele kohandatud paindlik õppekorraldus, sealhulgas ettevõttesisene koolitus ja väljaõpe töökohal;

vii) edendada tööandjate seas suuremat teadlikkust sellest, et täiskasvanuharidus annab panuse tööviljakuse, konkurentsivõime, loovuse, innovatiivsuse ja ettevõtlikkuse suurendamisse ning on oluline tegur, mis parandab nende töötajate tööalast konkurentsivõimet ja liikuvust tööjõuturul;

viii) innustada kõrgkoole kaasama mitte nii tavapäraseid õppijate rühmi, näiteks täiskasvanud õppureid, et väljendada sotsiaalset vastutustunnet ja suuremat avatust ühiskonnale tervikuna ning reageerida demograafilistele probleemidele ja vananeva ühiskonna vajadustele;

ix) edendada sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna rolli koolitusvajaduste kindlaksmääramisel ja täiskasvanute õppimisvõimaluste arendamisel ning parandada kesk-, piirkondlike ja kohalike asutuste kaasatust;

x) edendada haridus- ja koolitusressursside tasakaalustatud jaotamist kogu elutsükli jooksul, tuginedes jagatud vastutusele ning tugeva avaliku kohustuse kaudu, eelkõige seoses uute võimalustega ja põhioskuste arendamisega;

[1] Nõukogu 27. juuni 2002. aasta resolutsioon elukestva õppe kohta (EÜT C 163, 9.7.2002, lk 1).
[2] ELT L 394, 30.12.2006, lk 10.
[3] Nagu rõhutatakse nõukogu 2011. aasta juuni soovituses (ELT C 191, 1.7.2011, lk 1).

xi) kaasata sotsiaalpartnerid ning suurendada nende teadlikkust ka nende jaoks soodsatest võimalustest õppida töökohal ning omandada sealhulgas põhioskusi;

xii) aktiivsena, iseseisvana ja tervena vananemise edendamiseks luua eakatele hästi välja töötatud õppimisvõimalusi, milles kasutataks nende teadmisi, kogemusi ning sotsiaalset ja kultuurilist kapitali kogu ühiskonna heaks;

xiii) anda kindel panus täiskasvanuhariduse edendamisse, mis on vahend solidaarsuse arendamiseks erinevate vanuserühmade (näiteks nn põlvkondadevahelise pakti abil) ning eri kultuuride ja erineva taustaga inimeste vahel;

KUTSUB SELLEST LÄHTUDES LIIKMESRIIKE ÜLES

1. suunama oma jõupingutused 2012.–2014. aastal käesoleva dokumendi lisas nimetatud prioriteetsetele valdkondadele, aidates seega rakendada strateegilise raamistiku „ET 2020" nelja prioriteeti kooskõlas riikide tausta ja siseriiklike õigusaktidega;

2. tagama tõhusa koostöö asjaomaste ministeeriumide ja sidusrühmade, sotsiaalpartnerite, ettevõtjate, asjaomaste valitsusväliste organisatsioonide ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega, et parandada täiskasvanuharidust käsitleva ja laiema sotsiaal-majandusliku poliitika ühtsust;

3. tegema aktiivset koostööd ELi tasandil, et toetada eespool nimetatud prioriteetsete valdkondade edukat rakendamist, eelkõige järgmiselt:

i) kasutades täielikult ELi tasandil kokku lepitud elukestva õppe vahendeid, et edendada täiskasvanute osalust õppetöös;

ii) kasutades elukestva õppe programmi, eelkõige programmide *Grundtvig* ja *Leonardo da Vinci*, samuti sellele alates 2014. aastast järgneva programmi ning vajaduse korral struktuurifondide ja teiste vahendite võimalusi toetusmeetmete rahastamiseks;

iii) kasutades komisjoni toetusel ja asjaomaste Euroopa võrgustike kaudu avatud koordinatsiooni meetodit, et edendada vastastikust õppimist ja heade tavade vahetamist ning täiskasvanuõppega seotud kogemusi;

iv) määrates riikliku koordinaatori, et hõlbustada koostööd teiste liikmesriikide ja komisjoniga täiskasvanuhariduse tegevuskava rakendamisel;

JA KUTSUB KOMISJONI ÜLES

tegema liikmesriikidega koostööd ja toetama neid eespool kirjeldatud täiskasvanuhariduse uuendatud Euroopa tegevuskava väljatöötamisel ja rakendamisel, täpsemalt I lisas esitatud 2012.-2014. aasta prioriteetide täideviimisel, eelkõige järgmiselt:

i) tagades täiendavuse ja ühtsuse käesoleva resolutsiooni alusel käivitatud poliitiliste algatuste ning muude strateegilise raamistiku „ET 2020" raames välja töötatud asjakohaste poliitiliste protsesside, Kopenhaageni protsessi, Bologna protsessi, ELi kõrghariduse ajakohastamise tegevuskava ja selliste algatuste vahel, mis käsitlevad kirjaoskust ja varakult haridussüsteemist lahkumist ja mis nõuavad kooliharidust ja täiskasvanuharidust hõlmavat kooskõlastatud lähenemist, ning edendades täiskasvanuhariduse mõõdet nende raames;

ii) luues tihedad sidemed liikmesriikide ja teiste osalevate riikide riiklike koordinaatoritega;

iii) võimaldades liikmesriikidel ja täiskasvanuharidust toetavatel organisatsioonidel jagada teavet oma poliitika ja tavade kohta ning nende mõlema hindamise kohta, kasutades selleks vastastikust õpet ja hindamist, konverentse, õpikodasid ja muid asjakohaseid vahendeid ning parandades olemasolevate vahendite piires andmete kogumist täiskasvanuhariduse kohta 2013. aastaks seatud näitajate ja sihttasemete ajakohastatud ühtse raamistiku osana;

iv) tugevdades Euroopas pakutavat täiskasvanuharidust käsitlevat teadmiste baasi, tellides uuringuid ja suurendades täiskasvanuhariduse küsimustega tegelevate olemasolevate uurimisstruktuuride suutlikkust, sealhulgas tihendades koostööd Eurydice ja Cedefopi ja teiste asjaomaste institutsioonidega, ning kasutades täielikult ära nende teabe- ja uurimisalast suutlikkust;

v) jätkates ja intensiivistades koostööd asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu OECD (eelkõige kasutades täiskasvanute pädevuste hindamise programmi (Programme for the International Assessment of Adult Competences – PIAAC) tulemusi), ÜRO (eelkõige UNESCO) ja Euroopa Nõukogu, samuti teiste asjaomaste piirkondlike ja ülemaailmsete algatustega, nagu Euroopa ja Aasia elukestva õppe keskus (ASEM);

vi) rakendades Euroopa tasandil kättesaadavaid vahendeid kõnealuse täiskasvanuharidust käsitleva tegevuskava rakendamise toetamiseks;

vii) esitades „ET 2020" ühise eduaruande osana aruande nimetatud tegevuskava rakendamise kohta.

LISA

TÄISKASVANUHARIDUSE EUROOPA TEGEVUSKAVA

Prioriteetsed valdkonnad aastateks 2012–2014

Võttes arvesse iga liikmesriigi spetsiifilisi asjaolusid ja kooskõlas siseriiklike prioriteetidega, palutakse liikmesriikidel, keda toetab vajaduse korral komisjon, keskenduda sellistele allpool esitatud valdkondadele, mis on nende konkreetseid vajadusi arvestades kõige asjakohasemad.

1. **Elukestva õppe ja liikuvuse muutmine reaalsuseks**

Selleks, et suurendada ja laiendada täiskasvanute osalust elukestvas õppes (vastuseks kokkulepitud ELi eesmärgile, et täiskasvanuhariduses osaleks 15 protsenti täiskasvanutest), ning selleks, et aidata suurendada kolmanda taseme ja samaväärse haridusega noorte täiskasvanute osakaalu 40 protsendini, palutakse liikmesriikidel keskenduda järgmisele:

— nõudluse stimuleerimine ning terviklike ja kergesti kättesaadavate teabe- ja nõustamissüsteemide väljaarendamine, mida täiendavad tõhusad teavitamisstrateegiad, eesmärgiga suurendada potentsiaalsete õppijate teadlikkust ja motivatsiooni, pöörates erilist tähelepanu ebasoodsas olukorras olevatele rühmadele, haridussüsteemist varakult lahkunutele, noortele, kes ei õpi, tööta ega osale koolituses, madala kvalifikatsiooniga täiskasvanutele (eelkõige neile, kellel on raskusi kirjaoskusega), ning mille järelmeetmena luuakse võimalused uuesti õppimiseks, mille tulemusena saavutatakse tunnustatud kvalifikatsioon, mis vastab Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku astmestikule;

— edendustöö tegemine tööandjate kaasamiseks töökohal pakutavasse õppesse, et arendada nii tööspetsiifilisi oskusi kui ka laiemaid oskusi, sealhulgas paindlikumate töögraafikute abil;

— täiskasvanutele mõeldud paindlike õppimisvõimaluste edendamine, sealhulgas laiendades juurdepääsu kõrgharidusele nende jaoks, kel puudub tavapärane juurdepääsu võimaldav kvalifikatsioon, ning mitmekesistades kõrgkoolide pakutavaid täiskasvanuõppe võimalusi;

— täielikult toimivate süsteemide loomine mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimiseks ning nende kasutamise edendamine igas vanuses ja iga kvalifikatsioonitasandiga täiskasvanute, samuti ettevõtjate ja muude organisatsioonide poolt.

2. **Hariduse ja koolituse kvaliteedi ja tõhususe parandamine**

Selleks, et luua tugev täiskasvanuhariduse sektor, palutakse liikmesriikidel keskenduda järgmisele:

— kvaliteedi tagamise väljatöötamine täiskasvanuhariduse pakkujate jaoks, näiteks akrediteerimissüsteemide abil, võttes arvesse teistes sektorites juba olemasolevaid kvaliteediraamistikke/standardeid;

— täiskasvanuhariduse valdkonna töötajate kvaliteedi parandamine, määrates näiteks kindlaks pädevusprofiilid, kehtestades esmase koolituse ja kutsealase arengu tõhusad süsteemid ning hõlbustades õpetajate, koolitajate ja muu täiskasvanuhariduse valdkonnas töötava personali liikuvust;

— täiskasvanuhariduse rahastamiseks ettenähtud elujõulise ja läbipaistva süsteemi tagamine, mis põhineb jagatud vastutusel koos avaliku sektori oluliste kohustustega ning nende toetamisega, kes ei suuda maksta, rahastamise tasakaalustatud jaotamisel kogu elukestva õppe tsükli jooksul, kõigi sidusrühmade asjakohasel panustamisel rahastamisse ning tõhusamaks ja tulemuslikumaks rahastamiseks vajalike innovatiivsete vahendite otsimisel;

— mehhanismide väljatöötamine selle tagamiseks, et pakutav haridus kajastaks paremini tööturu vajadusi ning pakuks võimalusi kvalifikatsiooni saamiseks ja uute oskuste arendamiseks, mis suurendavad inimeste suutlikkust kohaneda muutuva keskkonna uute nõuetega;

— kõigi täiskasvanuharidusega seotud sidusrühmade, eelkõige avaliku sektori asutuste, täiskasvanuhariduse võimaluste erinevate pakkujate, sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna organisatsioonide koostöö ja partnerluse intensiivistamine, eelkõige piirkondlikul ja kohalikul tasandil nn õppepiirkondade ja kohalike õppekeskuste arendamise raames.

3. **Võrdsete võimaluste, sotsiaalse ühtekuuluvuse ja kodanikuaktiivsuse edendamine täiskasvanuhariduse abil**

Selleks, et arendada täiskasvanuhariduse sektori võimet edendada sotsiaalset ühtekuuluvust ning pakkuda seda vajavatele inimestele *uut õppimisvõimalust* ja uusi võimalusi eluks, samuti selleks, et anda panus haridus- ja koolitussüsteemist varakult lahkunute osakaalu vähendamisse alla 10 protsendi, palutakse liikmesriikidel keskenduda järgmisele:

— täiskasvanute kirja- ja arvutamisoskuse parandamine, arendades digitaalset kirjaoskust ning pakkudes täiskasvanutele võimalusi aktiivseks osalemiseks nüüdisaegses ühiskonnas vajalike põhioskuste ning pädevuste (näiteks majandus- ja finantsalane kirjaoskus, ühiskonna-, kultuuriline, poliitiline ja keskkonnateadlikkus, teadmised tervislike eluviiside kohta, tarbija- ja meediateadlikkus) arendamiseks;

— täiskasvanuhariduse pakkumise suurendamine ja inimeste osalemise soodustamine täiskasvanuhariduses sotsiaalse kaasatuse ja ühiskonnas aktiivse osalemise tugevdamise vahendina ning täiskasvanuhariduse kättesaadavuse parandamine sisserännanute, romide ja ebasoodsas olukorras olevate rühmade jaoks, samuti õppimisvõimaluste pakkumine pagulastele ja varjupaigataotlejatele, sealhulgas vajaduse korral asukohariigi keele õppimiseks;

— õppimisvõimaluste suurendamine vanemaealistele aktiivsena vananemise kontekstis, sealhulgas vabatahtlik tegevus ning põlvkondadevahelise õppe innovatiivsete vormide edendamine, samuti algatused eakamate inimeste oskuste ja pädevuste kasutamiseks kogu ühiskonna hüvanguks;

— puuetega inimeste ning õppimisest kõrvale jäänud eriolukordades olevate inimeste (nagu haiglates, hooldekodudes ja vanglates asuvad inimesed) õpivajaduste käsitlemine ning neile piisava nõustamistoe pakkumine.

4. **Täiskasvanute loovuse ja innovatsioonivõime ning õpikeskkonna edendamine**

Selleks, et töötada välja uusi õppemeetodeid ja loovaid õpikeskkondi täiskasvanuhariduse jaoks ning edendada täiskasvanuharidust loovuse ja kodanike innovatsioonialaste võimete edendamise vahendina, palutakse liikmesriikidel keskenduda järgmisele:

— valdkonnaüleste võtmepädevuste (nagu õppima õppimine, algatusvõime ja ettevõtlikkus, kultuuriline teadlikkus ja väljendusvõime) omandamise edendamine, kohaldades eelkõige Euroopa põhipädevuste raamistikku täiskasvanuhariduse sektoris;

— kultuuriorganisatsioonide (muuseumid, raamatukogud jne), kodanikuühiskonna, spordiorganisatsioonide ja muude asutuste rolli tugevdamine mitteformaalse ja informaalse täiskasvanuhariduse loova ja innovaatilise taustana;

— info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) parem kasutamine täiskasvanuhariduses, mis laiendab juurdepääsu haridusele ja parandab selle pakkumise kvaliteeti, nt uute kaugõppevõimaluste kasutamine ning e-õppe vahendite ning platvormide loomine, et jõuda uute, eelkõige erivajadustega või kaugetes piirkondades elavate sihtrühmadeni.

Selleks, et toetada eespool nimetatud prioriteetseid valdkondi kooskõlas raamistikus „ET 2020" toodud nelja strateegilise eesmärgiga, palutakse liikmesriikidel anda panus Euroopa, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil toimuvat täiskasvanuharidust käsitleva teabe ja andmete kogumise, võrdlemise ja analüüsi parandamisse.

5. **Täiskasvanuharidust käsitleva teadmistebaasi ja täiskasvanuharidussektori jälgimise parandamine**

Liikmesriikidel palutakse keskenduda järgmisele:

— aktiivne osalemine kõige tähtsamate rahvusvaheliste küsitluste ja uuringute (nagu täiskasvanuhariduse uuring, täienduskutseõppe uuring ning täiskasvanute pädevuste hindamise programm) läbiviimises ning nende tulemusena saadud põhiliste teadmiste rakendamises;

— jõupingutuste suurendamine piisavate lähteandmete kogumiseks, näiteks osalemise, haridusvõimaluste pakkujate, rahastamise, tulemuste ning õppimisest saadava laiema kasuteguri kohta täiskasvanute ja ühiskonna jaoks, samuti olemasolevate andmete laiendamiseks üle 64-aastaste vanuserühmale, et kajastada pikenevat tööiga;

— Euroopa, riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi täiskasvanuharidusega tegeleva sektori arengu ja toimimise jälgimise ja mõjuhindamise tõhustamine, kasutades võimaluse korral paremini ära olemasolevaid vahendeid;

— täiskasvanuharidusega seotud uurimistegevuse ja põhjalike analüüside intensiivistamine, laiendades uurimistegevuse ulatust, et kaasata uusi valdkondi ning julgustada läbi viima rohkem valdkondadevahelisi ja prognoosivaid analüüse;

— aruannete esitamine täiskasvanuharidust käsitleva poliitika kohta strateegilise raamistiku „ET 2020" aasta ühise eduaruande osana.